

Tematické okruhy ke státním závěrečným zkouškám navazujícího magisterského studia (od jara 2018)

I. Mezinárodní vztahy

1. Krize demokracie v meziválečném období. Nástup fašismu a německého národního socialismu. Mnichovská dohoda a její důsledky. Protektorát Čechy a Morava.
2. Druhá světová válka (příčiny, průběh a důsledky). Holocaust. Konference - Teherán, Jalta, Postupim.
3. Československo v roce 1945 - Košický vládní program, první poválečná vláda, politická seskupení. Benešovy dekrety. Československo v letech 1945 - 1949.
4. Evropa v době studené války. Trumanova doktrína a Marshallův plán. Berlínská krize. Vznik NSR a NDR. Poválečný vývoj Rakouska.
5. Důsledky odhalování kultu osobnosti Stalina. Maďarsko a Polsko v roce 1956.
6. Československo v letech 1960 - 1969.
7. Zahraniční politika Československa v letech 1918 – 1993.
Zahraniční politika České republiky v letech 1993 – 2010.
Členství v mezinárodních organizacích.
8. Helsinský mírový proces. Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE). Činnost Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE).
9. Rozpad sovětského bloku po nástupu M. Gorbačova v roce 1985. Rok 1989. Rozpad Československa, SSSR, Jugoslávie. Znovusjednocení Německa.
10. Válka na Balkáně. Daytonské dohody. Postavení zemí bývalé Jugoslávie v současnosti.
11. Národnostní, etnické i náboženské konflikty v současné Evropě (Španělsko - Baskové a Katalánci, Belgie - Valoni a Vlámové, Itálie - Liga severu, V. Británie a Severní Irsko, rozdělení Kypru,...).
12. Ohniska napětí v Asii (Afganistan, Pakistan, Indie, Kašmír, Čína,...)
13. Charakter konfliktů na území Afriky (Rwanda, Súdán, Etiopie, Eritrea, Jihoafrická republika,...).
14. Hlavní zdroje nestability Blízkého východu (izraelsko-palestinský konflikt, politika Iraku, Iránu,...).
15. Mezinárodní organizace: OSN, Rada Evropy, NATO, Varšavská smlouva, RVHP, EU, ESVO, Visegrádská skupina, CEFTA, GATT (WTO), OECD, G-7 (G-8), Africká unie, MERCOSUR, NAFTA, ASEAN, ANZUS, OPEC, ...

II. Etika

1. Historické kořeny totalitních postojů a hodnot.
2. Problém překonávání dědictví totalitních režimů, pojetí kolektivní viny podle K. Jasperse.
3. Zamlčovaná vina a ničivá moc dvojí morálky u G. Schwanové. Zodpovězení české otázky viny podle M. Valacha.

4. Morální krize v postmoderní společnosti - krize individuality a její projevy: ztráta smyslu, úniky, osamělost, ztráta mravní orientace, svět zábavy. Sociologická kritika podle G. Lipovetského.
5. Rozpad morálních hodnot v konzumní společnosti podle A. Finkielkrauta .
6. Aplikovaná etika a její oblasti. Úlohy profesní etiky. Funkce etického kodexu.
7. Problémy a přístupy v učitelské etice.
8. Základní problémy a východiska bioetiky.
9. Ontologie a etika. Morální výzvy a rizika konstituování biofilní ekonomiky.
10. Podnikatelská etika. Ekonomismus při morálním rozhodování. Nový životní styl LOHAS. Přínosy a rizika.
11. Postmoderní etika a její kritici. Welsch, Finkielkraut, Taylor.
12. Multikulturalismus dle teorie uznání C. Taylora. Morální důsledky pro každodenní život občana a učitele.
13. Feminismus v etice.
14. Morální dilemy v dílech české (světové) literatury. Pojmenování a systematické zařazení. Přínos žánru science fiction a simulace pro etiku.
15. Humanistická morálka a výchova podle E. Fromma, podstata humanistického svědomí.

III. Česká filosofie

1. Počátky české vzdělanosti a filosofie; česká středověká filosofie.
2. Česká environmentální filosofie a etika
3. Filosofické stránky díla J. A. Komenského.
4. Představitelé českého osvícenství.
5. Filosofie dějin v 19. stol.; ohlasy hegelianství.
6. Herbartismus a české myšlení.
7. Vývoj českého pozitivismu.
8. Masaryk – filosof.
9. Český pozitivismus a jeho kritikové
10. Představitelé protestantské filosofie.
11. Česká katolická filosofie.
12. J. Patočka a další ohlasy fenomenologie.
13. Vývoj a představitelé naší filosofie po 2. svět. válce.
14. Filosofie v exilu a samizdatu.
15. Soudobá podoba naší filosofie.

IV. Estetika

1. Teorie: vznik a charakteristika pojmu – estetika.
2. Základní estetické pojmy a kategorie.
3. Charakteristika pojmu umění a jeho vliv v současnosti.
4. Charakteristika pojmu kýč a jeho esteticko-etická defektnost.
5. Význam a nutnost estetické výchovy.

6. Témata dnešní estetiky (vlastní volba).
7. Dějiny estetického myšlení: antika (Pythagoras, Platón, Aristoteles).
8. Středověk (Augustinus, T. Akvinský).
9. Estetika novověku (Alberti, Leonardo, Dürer).
10. Estetika 17. - 18. století (Boileau-Depréaux, Baumgarten, Kant).
11. Estetika 19. století (Herbart, Hegel, Schopenhauer, Nietzsche).
12. Hlavní estetické linie konce 19. století (Taine, Darwin, Fechner, Marx).
13. Hlavní směry 20. století (Croce, Freud, Read aj.).
14. Postmodernismus (Eco, Welsch aj.).
15. České estetické myšlení (Palacký, Hostinský, Mukařovský aj.).

V. Kulturní antropologie

- 1) Původ a vznik antropologie
- 2) Vznik kulturní a sociální antropologie (KaSA)
- 3) Základní pojmy KaSA
- 4) Antropologický pojem kultury (E. B. Tylor)
- 5) Přehled směrů a škol KaSA
- 6) Obsah směru evolucionismus
- 7) Obsah směru difuzionismus
- 8) Obsah směru konfiguracionismus
- 9) Obsah směru psychologická antropologie (etmopsychologismus, škola Osobnost a kultura)
- 10) Obsah směru funkcionalismus
- 11) Obsah směru strukturalismus
- 12) Obsah směru neoevolucionismus
- 13) Obsah směru symbolická antropologie (proud Nová etnografie)
- 14) Současné trendy a postmoderní antropologie
- 15) Vybraná kultura či kulturní region světa (vlastní volba)

VI. Kapitoly z českých dějin

1. Počátky formování českého státu, náboženské představy starých Slovanů, církevní poměry na našem území v období velkomoravském.
2. Český stát a církevní poměry za vlády Přemyslovců a Lucemburků.
3. Husitské období.
4. Vývoj vztahů mezi Čechy a Němci ve středověku do konce 15. století.
5. Stavovský stát (doba Jagellovců a prvních Habsburků).
6. Český stát v době habsburského absolutismu.
7. Osvícenský absolutismus, reformy Marie Terezie a Josefa II.
8. Formování novodobého českého národa od roku 1790 do vzniku Rakouska-Uherska.
9. Vývoj církve v českých zemích od druhé poloviny 15. století do roku 1867.
10. České země v Rakousku-Uhersku, vývoj vztahů mezi Čechy a Němci, první odboj.

11. Československý stát do roku 1939, vztahy mezi Čechy a Němci, církevní problematika.
12. Období protektorátu, holocaust, druhý odboj.
13. Vývoj Československa v poválečném období do roku 1968.
14. Protikomunistický tzv. třetí odboj, církevní problematika u nás po II. světové válce.
15. Léta normalizace, vývoj našeho státu do vzniku České republiky.

VII. Základní poznatky o Zemi a společnosti

1. Společnost a vývoj názorů na vesmír a Zemi
2. Země jako jedinečné prostředí pro existenci člověka
3. Vliv Země na další rozvoj lidské společnosti
4. Základní tendence vývoje lidské populace na Zemi
5. Charakteristika globálních problémů lidstva v horizontálním i vertikální propojenosti
6. Hrozba přelidnění na Zemi
7. Vliv nedostatku potravy na lidskou společnost
8. Udržitelnost současné konzumní společnosti v populačním i spotřebním růstu
9. Války jako globální ohrožení člověka
10. Vliv nemocí na změny v lidské společnosti
11. Ohrožení člověka přírodními katastrofami
12. Projevy klimatických změn ve společnosti 21. století
13. Zásoby energie pro další rozvoj lidstva
14. Globální migrace lidstva jako hrozba Zemi
15. Globální problémy lidstva a jejich zařazení ve výuce

VIII. Didaktika občanské výchovy

1. Koncepce předmětu Občanská výchova na základní škole, základní cíle v kognitivní a afektivní oblasti. Postavení výchovného předmětu v rámci ostatních předmětů na základní škole.
2. Obsahová náplň předmětu občanská výchova. Rámcově vzdělávací plán. Využití mezipředmětových vztahů ve výuce občanské výchovy.
3. Mediální výchova - cíle, metody, prostředky.
4. Výchova demokratického občana - hodnoty, multikulturalismus, kritické myšlení, občanská gramotnost.
5. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.
6. Osobní identita národní identita, evropská identita jako součást OV.
7. Obsahová analýza učiva občanské výchovy, postup od přípravy tematického plánu k vyučovací hodině OV. Bloomova taxonomie kognitivních cílů aplikovaná na konkrétní učivo OV.

8. Základní metody, specifika jejich využívání v občanské výchově. Projektová metoda, autentické metody - simulace, hraní rolí, modelové situace - jako nástroj prevence negativních společenských jevů, význam problémového vyučování v OV.
9. Činitelé ovlivňující žáka - kultura, tradice, zájmy. Učební styl a možnosti učitele občanské výchovy při rozhodování o konkrétní náplni hodiny (možnosti diskuse o pravidlech ve společnosti jako prevence rušivého chování ve třídě. Aktivizace žáků v hodinách OV).
10. Globální výchova a její místo v občanské výchově. Holistický přístup ve výuce, možnosti jeho uplatnění, problematika hodnocení. Příklady aktivit, základní cíle.
11. Využití otázek, dialogické metody, rozhovory, panelové diskuse v hodinách občanské výchovy. Typologie otázek, význam otázek při řešení problémů a konfliktních situací v rámci osnov OV. Techniky rozvíjení kritického myšlení a jeho význam při výuce OV. Program filosofie pro děti - M. Lipman.
12. Problematika výuky právního a ekonomického povědomí na základní škole.
13. Náročnější tematika, výchova k lidským právům, výchova k toleranci proti rasismu, prevence různých forem závislostí - možnosti vedení hodin.
14. Problematika hodnocení v občanské výchově, možnosti učitele (Finkovy antinomie).
15. Alternativní prvky ve výuce občanské výchovy. Způsoby vedení třídy a možnosti učitele OV působit na rozvoj postojů (základní tradice humanismu, behaviorismu). Zahrnutí témat spojených s pravidly, kázní a sociálními dovednostmi do kurikula OV.